

Socialdepartementet
Att: Torkel Nyman
Via e-post
s.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm
2021-02-26

Ert dnr
S2021/01524

Vårt dnr
2021/022

Remissvar angående förslag till ändringar i begränsningsförordningen

Näringslivets Regelrådet NNR har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Det aktuella förslaget anges innebära nya begränsningar för verksamheter som i dag inte omfattas av begränsningsförordningen. Museer och konsthallar ska omfattas av liknande krav på smittskyddsåtgärder som i dag gäller för platser för fritidsverksamhet. Nya krav på smittskyddsåtgärder införs för nöjesparker, djurparker, temaparker och liknande anläggningar. Folkhälsomyndigheten föreslås få meddela ytterligare föreskrifter om sådana smittskyddsåtgärder. Vidare föreslås att kommuner ska få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. Det föreslås också förtydliganden i förordningen vad gäller badanläggningar samt upplåtelse och användning av lokaler för borgerliga begravningsceremonier. Därutöver föreslås ett nytt regelverk som innebär att den som anordnar en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning ska vidta olika smittskyddsåtgärder.

Syftet med att nu remittera dessa förslag är att när smittläget tillåter det ha beredningsunderlag för att snabbt kunna införa det nya regelverket. Regelverket föreslås träda i kraft så snart smittläget tillåter det.

I remissen anges att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) trädde i kraft den 10 januari 2021. Lagen ger det allmänna möjlighet att vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

föreskrifter om särskilda begränsningar avseende vissa verksamheter och platser som omfattas av lagen. Vidare anges att förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen) trädde i kraft samtidigt som covid-19-lagen. Förordningen innebär att olika typer av smittskyddsåtgärder ska vidtas vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, på gym- och sportanläggningar, badhus, handelsplatser och vid användning och upplåtelse av lokaler, områden och utrymmen för tillställningar och liknande privata sammankomster.

Samtidigt som de krav på deltagarbegränsningar och andra smittskyddsåtgärder som följer av begränsningsförordningen kan anses nödvändiga för att förhindra spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19, har intressen såsom möjligheterna att demonstrera eller delta i gudstjänster, sammankomster för upplysning, meningsyttring eller för framförande av konstnärligt verk, fått stå tillbaka. I promemorian föreslås därför också ändringar som tar hänsyn till detta och som möjliggör en mer träffsäker reglering när smittläget så tillåter. Den föreslagna regleringen möjliggör även att justeringar kan göras när smittläget förbättras ytterligare, liksom om smittläget försämras.

Konsekvenser

NNR konstaterar att det till stor del saknas kvantitativa uppgifter om påverkan på berörda företags kostnader och intäkter. NNR har förståelse för att det kan vara svårt att exakt förutse vad kostnaderna kan bli för nya åtgärder för att minska risken för smittspridning eftersom det ännu inte är känt hur sådana kommer att utformas. Det kan dock konstateras att begränsningar i någon form har funnits under en längre tid nu. Det borde ha varit möjligt att få tillgång till mer specifik information om vad befintliga begränsningar har medfört för kostnader eller intäktsminskningar. Sådan information hade kunnat utgöra ett utgångsläge för en exempelberäkning. Det kan likväl konstateras att förslaget har stor påverkan på företagens möjligheter att bedriva verksamhet och det hade varit motiverat med en mer utvecklad kvalitativ beskrivning av hur denna påverkan kunnat väntas bli. Det är positivt att det explicit anges att det ska upprättas konsekvensutredningar för tillkommande föreskrifter, även om detta i och för sig redan följer av konsekvensutredningsförordningen.

NNR bedömer att presenterad reglering med en tillämpning som bygger på proportionalitet, flexibilitet och medicinska bedömningar kan bidra till ett bättre smittskydd och samtidigt mildra de negativa effekterna för företag och medborgare.

NNR förstår att regeringen ser ett behov av justeringar och tillägg i regleringen kring smittskyddssituationen i syfte att beivra spridningen av Covid-19, men att det samtidigt gäller göra avvägningar med hänsyn till andra intressen och grundläggande rättigheter som egendomsskydd och näringsfriheten. Frågan om proportionalitet är således central och måste beaktas i varje enskilt fall. Det är av största vikt att ta bort restriktioner fortast möjligt i fall då det visar sig att åtgärderna inte har avsedd effekt på smittspridningen, men har negativ inverkan på andra samhällsintressen och grundläggande fri- och rättigheter.

Av underlaget framgår att frågan om ekonomisk ersättning för de som berörs av restriktioner som meddelas genom förordningar med stöd av den föreslagna lagen ska övervägas och omhändertas inom ramen för det arbete som regeringen bedriver för att mildra effekterna av Covid-19 för näringslivet. NNR menar att en sådan lösning inte har den precision som här kan anses vara nödvändig och avstyrker den föreslagna lösningen. Näringsidkare som träffas måste kunna känna sig trygga med att få ersättning för den ekonomiska skada som följer av åtgärder som meddelas med stöd av föreslagen lag. Detta gäller inskränkningar i bred bemärkelse och inte bara fullständiga nedstängningar.

De ekonomiska stöd till näringslivet som regeringen hittills valt att införa är i flertalet fall svårtillgängliga och skapar höga trösklar samt åtföljs av långa handläggningstider som gjort att företag gått i konkurs under väntetiden eller tvingats säga upp personal. Enligt NNR är det således inte en lösning som håller för att hantera framtida restriktioner och det måste till andra lösningar. NNR menar att det i föreslagna justeringar tydligt måste framgå hur ersättningsfrågan ska hanteras och på vilka grunder ersättning ska beräknas. Det allmännas intresse i form av att förebygga smittspridning är en fråga som inte näringslivet bör bära kostnaden för, utan får primärt anses vara ett åtagande som främst vilar på regeringen och staten. Här menar NNR, som påtalas ovan, att frågan om proportionalitet måste vara vägledande för dessa beslut och att det gäller att få till största möjliga prevention av smittan till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad.

Detta talar för att det måste till någon form av samlad instans där frågan om restriktioner och ersättning kan prövas liksom för att skapa en enhetlig tillämpning. Här borde det finnas möjligheter att omfördela resurser i form av personal med rätt kompetens till en instans inom staten och för att kunna få till en snabb och rättssäker hantering, vilket i viss mån exempelvis ägde rum under migrationsvågen år 2015/16 med omfördelning av personal mellan myndigheter.

NNR konstaterar avslutningsvis att det är viktigt att besluten i enlighet med gällande och föreslagna smittskyddsreglering kommuniceras i tid så att företagen har tid att ställa om.

Slutsats

NNR finner att det finns viss information om påverkan på berörda företag. Denna beskrivning är dock inte tillräckligt tydlig och kompletteringar krävs. Förslaget behöver kompletteras med en beskrivning av vilken ekonomisk kompensation till företag som drabbas av de föreslagna restriktionerna, som kan bli aktuell.

Näringslivets Regelnämnd NNR

August Liljeqvist